

HENNY
THIJSSING-BOER

*Een mens is
maar een mens*

STREEKROMAN

Henny Thijssing-Boer

Een mens is
maar een mens

Uitgeverij Zomer & Keuning

HOOFDSTUK 1

Een milde meizon blikte vertederd neer op het keuterspul van Geert Klaverkamp. Het was net als wilde ze met haar stralen van licht en warmte binnen in het huis doordringen. Als voelde ze dat daarbinnen wel wat licht en warmte gebruikt kon worden.

Want al lag het boerderijtje idyllisch midden in het wijde Groningerland, al straalde het romantiek en sfeer uit met de rieten daken op de schuren en het vuurrood van de dakpannen van het woonhuis, daarbinnen heerste een wat gespannen sfeer.

In het dorp, een halfuur verderop, wist men al met zekerheid te vertellen: 'Geert Klaverkamp komt niet weer op de been! Die teert langzaam weg, die zien wij niet weer in het dorp.' Het afschuwelijke woord 'tering' deed de ronde, evenals de naam van Geerts dochter, Thomaske, met wie men te doen had.

Thomaske zelf zag de toestand van haar vader niet zo somber in. Oh, zeker, vader was zwaar ziek. De hele winter had hij het bed gehouden.

Hij hoestte veel, at en dronk weinig en was sterk vermagerd. Maar dat vader zou sterven, daar wilde Thomaske niet aan denken. Vader was altijd zo sterk geweest, sterk van lichaam én van geest, en zo iemand, vond Thomaske, kwam er altijd weer bovenop. Alleen zo wilde zij denken, want wat moest zij als ook vader zou heengaan?

Thomaske was zestien geweest toen moeder overleed. Groot genoeg dus om van haar dienstje in het dorp naar huis te komen, nu vader haar meer dan wie ook nodig had. Thomaske was nu tweeëntwintig; zes jaar lang had ze samen met vader het spultje bestierd. Het waren, ondanks het gemis van moeder, fijne jaren geweest. Vader en zij, ze deden alles samen, ze waren kameraden. Als Thomaske in het vooreind klaar was, als het eten in de pannen stond, schoot ze in haar overall en in haar klompen en was ze boer met vader mee. Want dat voelden ze zich beiden: boer! Boer waren ze op een keuterspul met maar zes bunder land, drie koei-

en, een paard en een hok vol varkens voor de fok. Een klein bedrijf, het was hard werken wilde je nog een centje opzij kunnen leggen. Trots waren ze beiden op hun spultje, dat eigendom was en vrij van hypotheek!

Geert Klaverkamp was bovendien onnoemelijk trots op Thomaske, op zijn enige dochter. Als zij in haar blauwe overall achter kwam dan glunderden zijn ogen van een stil geluk in zijn verweerde kop. Dan zei hij herhaaldelijk: ‘Je bent in die overall krek een jongen, Thomaske!’

En dan haakte Thomaske speels in: ‘Zo zie je me ook immers het liefst: Je hebt me niet voor niets Thomaske genoemd. Die naam verklapt alles, hoor.’

Ruiterlijk gaf hij dan toe. ‘Ja, mijn deerntje, en als het aan mij had gelegen was je een Thomas geworden! Je moeke wilde dat niet. Zij stond erop dat jij Thomaske werd genoemd. Ze vond die naam vrouwelijker, zachter. Ik vond dat best. Jij was nog heel klein toen ik al wist dat er een boer in jou school. Toen wist ik al dat ik het met een zoon niet beter had kunnen treffen. En ik heb me niet in je vergist, Thomaske! Ik heb me nóóit in jou vergist!’

Doordat ze beiden sterk waren en niet bang voor een beetje werk, hadden ze het samen kunnen klaren. In drukke tijden, als de aardappels geroid moesten worden of het hooi op tijd binnen moest zijn, hadden ze tijdelijk een los arbeider in dienst genomen, Mans Lubbers, op wie ze altijd konden rekenen.

Mans Lubbers. Thomaske kende hem haar hele leventje lang al. Samen hadden ze de dorpsschool bezocht. Zij trouw en met volle overgave, Mans af en toe, als het hem uitkwam.

Mans was de oudste van het grote gezin Lubbers, dat dertien kinderen telde. Pa Lubbers was landarbeider, zijn loon was karig, net als dat van zijn soortgenoten. En als er daarvan dan vijftien monden te vullen waren, speelde armoede boventoon. Dan was het heel niet zo verwonderlijk dat Mans herhaaldelijk uit school werd gehouden, omdat de paar kwartjes die hij bij een boer kon verdienen meer dan welkom waren. En Mans vond dat best! Hij hield van het zware boerenwerk, hij haatte de school en alles wat daarbij hoorde. Toen Mans Lubbers’ leerplicht erop zat verliet hij als analfabeet de school. Geen meester was zo kundig geweest om hem het lezen en schrijven bij te brengen. Aan hem werd trouwens ook niet de nodige aandacht besteed. Mans Lubbers spijbelde

toch, dat jong was onverbeterlijk, dus waarom zou je je voor een dergelijk kind dan druk maken, nietwaar? Het was verspilde energie en bovendien: Mans Lubbers was immers maar een arbeiderskind! Als dat soort zijn handen maar goed wist te gebruiken, dan kwamen ze er ook. Je aandacht kon je beter aan boerenkinderen geven. Die moesten later verder leren en voor hen was het bovendien beter als jongens als Mans wat dom werden gehouden. Zo was dat, de bovenmeester stond pal achter zijn stellingname.

Pa en moeke Lubbers hadden te veel andere zorgen om stil te blijven staan bij Mans' leren. Het zou wel zijn zoals de bovenmeester het zei: ze moesten Mans maar zien als een lamp met twee pitten waarvan er één kapot was. Een iets gehavende lamp mocht hij dan zijn maar hij straalde wel licht uit! Mans was slim en pienter genoeg, die kwam er heus wel!

Dat zei de meester en pa en moeke Lubbers hadden geknikt. Meester kon het immers weten. Meester was een wijs man.

Nu had de bovenmeester in één ding gelijk gekregen. Mans was inderdaad niet dom. Mans was pienter, zijn mond zat op de juiste plaats, hij zag en hoorde scherp en leerde zo om diep in mensen en dingen door te dringen. Mans zag dingen waar menige geletterde aan voorbij zou gaan. Zijn handicap wist hij meesterlijk te verbergen. Zo handig loste hij dit probleem op dat men vaak vergat dat Mans lezen noch schrijven kon. Zo slecht als de jongen het op school deed, zo goed en vlug leerde hij het werken bij een boer. Hij was nog maar een knaap van een jaar of tien, toen menige boer Mans al graag zag komen. Dat de jongen soms wat te slim was, en dat die slimheid in de boer zijn nadeel was, ach, dat zag men bij Mans nog weleens door de vingers. Hij was een harde werker, een rustige jongen, van weinig woorden. Hij was gezeglijk en gewillig en dat werd door een boer op prijs gesteld. Dan zag je wel iets door de vingers waardoor je bij anderen, bij wijze van spreken, uit je vel zou springen. Bij het traditionele aren zoeken, bijvoorbeeld: Als het koren in schoven op het land stond, kwamen de arbeiderskinderen het land afstropen naar gevallen of achtergebleven aren. Klein grut, met zakken en korven waar de aren in verzameld werden. Een soort bijverdienste was het, waar thuis gretig naar werd uitgezien. Slimmeriken onder het grut trekken, als boer niet keek, de aren met handenvol uit de schoven. Het ging gemakkelijker en veel vlugger maar o wee als de boer je snapte! Dan werd je

de huid vol gescholden en mocht je blij zijn als de boer vader de laan niet uitstuurde!

Mans was vreselijk handig in het aren ‘zoeken’! Zijn korf was altijd gauw vol, en de schoven in zijn buurt waren gehavend. Met een doodeerlijk smoeltje blikte hij naar de boer op als hij met zijn buit het land verliet. ‘Bedankt, boer en mag ik morgen weer komen?’

Ja, Mans mocht komen, Mans mocht de schoven plunderen. Mans was Mans, hij had een streepje voor. Die paar extra jaren? Dat onbeduidende verlies maakte de jongen wel weer goed als er werk voor de boer moest worden gedaan!

Zo waren er meer dingen waar Mans in opviel en die maakten dat men vaak vergat dat hij analfabeet was.

Thomaske wist het, maar zij stoorde zich daar nooit aan. Dit hoorde gewoon bij Mans. Het was heel vanzelfsprekend.

Ze kende Mans zo goed, hij was al zo lang bij hen. Het was ook heel vanzelfsprekend dat hij, als hij in drukke tijden kwam helpen, bij hen overnachtte. Als vader, zij en Mans een dag hard gewerkt hadden op het hooiland, of als ze gedrieën over een nat, modderig aardappelland hadden gekropen, was het heel gewoon dat Mans niet huiswaarts keerde maar bij hen bleef slapen. En als Geert Klaverkamp de jongelui vroeg in de avond welterusten wenste omdat hij de jongste niet meer was en het morgen weer vroeg dag was, was het heel gewoon dat Thomaske en Mans nog wat bleven zitten.

Thomaske vooral, genoot van die uurtjes. Mans was aardig, jong bovendien, en met hem kon ze toen anders praten dan met vader.

Ach, Thomaske, ze had in die drukke perioden ook vaak te weinig aanspraak. In rustiger tijden kwam haar vriendin, Gerdien Huisman, haar dikwijls opzoeken, of toog Thomaske naar het dorp, naar Gerdien. Dan was ze jong en onbezorgd, praatte en lachte ze over onbeduidende dingen. In drukke tijden echter ging het werk voor alles en dan was ze blij om ’s avonds bij Mans wat aanspraak te vinden.

Zo waren er fijne jaren voorbijgegaan, was Thomaske van een spichtig meisje een jonge vrouw geworden. Daar hoefde je zelf weinig aan te doen, dat ging heel geleidelijk, heel vanzelfsprekend. En net zo vanzelfsprekend was er een band tussen Mans en haar

gegroeid. Heel gestaag, heel zeker. Ze hadden nooit verliefd gedaan, Thomaske en Mans, omdat er, volgens Thomaske, geen liefde tussen hen aanwezig was. Ze waren vrienden, ze mochten elkaar graag, maar van liefde of verliefdheid was geen sprake. Mans was daar de man ook niet naar, vond Thomaske. Thomaske kon zich niet voorstellen dat Mans haar hand vast zou houden, dat hij haar zou knuffelen en kussen. Oh nee, die dingen deed Mans niet en zij miste het van hem niet.

Toen Geert Klaverkamp in het begin van de achter hen liggende winter ziek werd en niet weer op de been kon komen, was het heel vanzelfsprekend dat Mans voorgoed bij hen kwam. Het opkamertje werd voor hem in orde gemaakt. Mans hoorde nu op het keuterspul van Geert Klaverkamp zoals hijzelf en Thomaske daar hoorden. Zo was het goed en net als Thomaske jarenlang met vader had gedaan, zo werkte ze nu naast Mans Lubbers op hun land.

Voor Geert Klaverkamp en Mans Lubbers was Thomaskes lentje al uitgestippeld. Twee mannen van weinig woorden, die voor zichzelf wisten: Thomaske en Mans, dat kon immers niet anders, dat kon niet uitblijven. Die twee trouwden als ze de tijd rijp achtten. Twee mannen in een vaste overtuiging, in een tevreden berusten, wachtten die tijd af. Rustig moest het gaan, van haasten kwam nooit veel goeds.

Thomaske wist niets van hun gedachten af. Hoe zou ze het moeten weten, als die gedachten nooit uitgesproken werden?

Thomaske dacht in verband met liefde en trouwen nooit aan Mans, maar wel aan Job Huisman, de broer van haar vriendin Gerdien. Job was in vele opzichten het tegenovergestelde van Mans. Was Mans klein en wat gedrongen, Job was groot en recht en sterk. Mans' haar had een peper- en zoutkleur, het was dunnetjes en hij droeg het plat achterovergekamd. Jobs haar daarentegen was donker, bijna zwart, en bovendien krulde het, waardoor het jongensachtig wanordelijk op zijn voorhoofd hing. Mans' ogen hielden het midden tussen grijs en groen, die van Job waren donkerbruin en schitterden altijd van levenslust. Mans was Mans, een heel goede vriend, maar Job Huisman was in Thomaskes gedachtegang vaak een droomprins.

Wat gek eigenlijk, dacht Thomaske de laatste tijd dikwijls, dat ze al deze dingen pas de laatste tijd in Job zag. Nog niet zo lang

geleden had ze Job enkel gezien als de broer van Gerdien. Een vrolijke Frans, met wie je kon lachen. Pas in het laatst van de winter, toen vader alsmaar zieker werd, zag ze méér in Job. Dat was gekomen toen Job opeens op een avond, toen Thomaske na een bezoek aan Gerdien weer naar huis wilde gaan, aanbood haar even te brengen. Dit had hij voordien nooit gedaan, vaak was hij niet eens thuis als zij bij de Huismans een bezoekje aflegde.

Die avond was hij er wel, en toen ze aanstalten maakte om op te stappen had hij gezegd: ‘Ik breng je even naar huis, Thomaske! Het is onverantwoord dat een mooi meisje als jij bij avond alleen over straat gaat!’

‘Hoe kwam jij opeens tot deze ridderlijke gedachte, Job?’ had ze hem lachend gevraagd toen ze op de stille weg buiten het dorp reden.

Job had strak voor zich uitgekeken toen hij antwoordde: ‘Ja, hoe komt het, Thomaske, dat een man plotseling iets meer in een meisje gaat zien?’

Job had haar met die woorden verward, ze was hier absoluut niet op voorbereid. En later, toen ze voor het boerderijtje van hun fietsen stapten, had Job haar nog meer verward.

Toen had hij plotseling zijn handen om haar gezicht gelegd en haar gekust. Op haar mond!

‘Job... wat doe je nou...’ had ze verlegen gestameld.

‘Ik kus je, Thomaske, omdat ik het niet laten kan. Omdat mijn liefde voor jou mij dat gebiedt,’ had Job heel kalm gezegd.

Die eerste kus van Job Huisman, die eerste kus die Thomaske in haar leven van een man kreeg, had haar diep geraakt. Die kus maakte iets in haar wakker. Die maakte sluimerende verlangens wakker.

Vanaf die avond bracht Job haar altijd thuis. Zijn kussen werden veelvuldiger en gebiedender, en Thomaske overwon haar verlegenheid. Ze kuste hem terug, liefde was ja ook zo mooi! En ze had het zo lang zonder liefde moeten stellen, er was geen tijd voor geweest, en er was ook nooit een Job Huisman in haar leven geweest!

Thomaske Klaverkamp leerde van Job Huisman houden. Ze gaf zich onvoorwaardelijk aan deze eerste liefde over en in haar dromen over Job zag zij haar leven uitgestippeld. Haar dromen leken niet op die van haar vader of die van Mans Lubbers. Mans kwam

er niet in voor, Job levensgroot.

In het leven is nu eenmaal niets vanzelfsprekend, en Thomaske handelde, wat haar liefde voor Job betrof, net als vader en Mans. Ook zij sprak niet uit waar haar hart vol van was. Dit nieuwe in haar leven was zo groot, het maakte haar zo gelukkig dat ze het als een geheim met zich meedroeg. Een zoet geheim waarvan ze nog even alleen wilde genieten eer ze vader en Mans daar deelgenoot van maakte.

Dat zwijgen niet altijd goud is en dat je door je gevoelens uit te spreken vaak veel narigheid kunt voorkomen, bleek die avond, toen Mans en Thomaske na gedane arbeid samen in het knusse woonkeukentje zaten. Thomaske zat achter een mand verstellwerk, Mans zat tegenover haar aan tafel een sigaret te roken. Hij zat daar ogenschijnlijk zo kalm en rustig, Mans Lubbers, maar zijn geest was druk doende. Terwijl hij Thomaske gadesloeg, naar haar altijd rappe handen keek, dacht hij: Zo druk als ze altijd doende is, zo'n rust gaat er ook van haar uit. Rustig, stil en overgelukkig werd hij in deze avonduurtjes als ze zo samen zaten en hij Thomaske observeerde. Ronduit knap kon je Thomaske niet noemen, vond Mans. Ze was eigenlijk een heel gewoon meisje zoals er hier zo veel rondliepen. Thomaske droeg haar donkerblond haar zoals dat op het moment de mode was: halflang met een scheiding in het midden en aan de zijkanten, om het uit haar gezicht te houden, een kammetje. Toch had ze mooi haar, vond Mans. Het was zo natuurlijk, het glansde en het viel zacht golvend haast tot op haar schouders. Alles aan Thomaske vond Mans zacht en vrouwelijk. Alles aan haar was klein, haar gestalte, haar handen en voeten, en toch had ze niets kinderlijks, straalde ze haar vrouwzijn uit.

Haar mond was misschien iets te vol, haar witte tanden wellicht iets te klein maar haar grote, groene ogen waren levendig en straalden de goedheid van haar hart uit. Nee, echt knap was ze niet maar de kuiltjes die in haar wangen vielen als ze lachte, waren grappig en gaven haar gezicht iets vrolijks. Ja, Mans Lubbers zag dat alles wel, hij zag meer in Thomaske dan wie ook, maar Mans sprak zijn gevoelens niet uit. Hij dacht er niet bij na dat Thomaske vrouw was en dat ze het weleens prettig kon vinden als hij tegen haar zei dat die kuiltjes van haar zo lief waren. Dat haar

haar zo zacht was en dat hij het best eens zou willen strelen. Dat zei je niet en dat deed je nog minder als je was zoals Mans Lubbers.

Thomaske is zo stil vanavond, mijmerde Mans ongestoord. Het was hem de laatste tijd al verscheidene malen opgevallen dat zij stiller was dan anders. Het was net als droomde ze alsmaar. Nee, toch niet, piekeren, dat was een beter woord! Thomaske maakt zich vast zorgen over haar vader, bedacht hij in stilte. Klaverkamp ging zienderogen achteruit en Thomaske zou dat beslist zien. Arme Thomaske, stel je toch eens voor dat Klaverkamp hen ontviel; alles wees daarop, al wilde je er niet aan. Dan bleef Thomaske alleen over, dan had ze enkel hem, Mans, nog maar.

‘Zit je te piekeren, Mans? Je kijkt zo donker?’ haalde Thomaske hem uit zijn gepeins.

Zijn blik was een en al goedheid toen hij haar aankeek en zei: ‘Ik maak me, net als jij, zorgen over je vader.’ En toen Thomaske begrijpend knikte, zei Mans wat voor hem zo vanzelfsprekend was. ‘Wij beiden, Thomaske, we moesten eerdaags maar eens gaan trouwen, dunkt me.’

Geschrokken, net als meende ze hem verkeerd te hebben verstaan, blikte ze hem aan. Trouwen? Toen fluisterde ze: ‘Wat zeg je, Mans... wij? Hoe kom je daar ineens op? Hou jij dan van mij?’

‘Tuurlijk, dat weet je toch!’ Nu schoot Thomaske, ondanks het pijnlijke van dit gesprek, in de lach.

‘Hoe zou ik dat nou kunnen weten, Mans? Jij hebt daar nooit iets van laten merken.’ Ze zweeg, blikte hem vorsend aan en fluisterde dan: ‘Jij denkt toch niet, Mans... jij denkt toch niet dat het met vader heel slecht zal aflopen en dat jij, uit medelijden of omdat jij vindt dat ik niet alleen achter kan blijven, met mij moet trouwen? Trouwen doe je uit liefde, niet uit medelijden, Mans Lubbers!’ wees ze hem zacht terecht.

‘Ik hou van je Thomaske... al haast zo lang, als ik hier bij jullie over de vloer kom!’

‘Toe nou, Mans, ik...’

Thomaske werd onderbroken doordat haar vader, die in de aangrenzende kamer lag, haar riep.

Mans was op slag vergeten, evenals al datgeen hij daarnet had gezegd, toen ze op een holletje naar vader liep. ‘Is er wat, lieverd, lig je niet lekker?’ Ze boog zich vol zorg over het bed.

Met al de liefde die er in haar was bediende ze haar vader op zijn wenken. Een winter lang nu al, en ze zou het met liefde nog jaren willen doen. Thomaske schudde zijn kussens op, liet hem wat drinken, stopte hem daarna behoedzaam in terwijl ze fluisterde: ‘Zo is het beter, niet? Probeer maar lekker te slapen, dat is goed voor je. Mans en ik zullen ook naar bed gaan, dan is het stil in huis en val je wel in slaap.’

Op haar tenen verliet ze het vertrek en toen ze weer in het woonkeukentje verscheen, fluisterde ze tegen Mans: ‘We moesten ook maar gaan slapen, Mans. Ons praten hindert hem wellicht, en hij heeft zijn rust zo nodig.’

Ook Mans dacht er op dit moment niet aan dat hij kort te voor had gezegd dat zij ‘eerdaags maar eens moesten gaan trouwen’. Dit was bij Klaverkamps toestand ook eigenlijk maar een bijkomstigheid, iets dat altijd nog kon, vond Mans. Ja, hij was het volkomen met Thomaske eens: ze moesten die goeie man zijn rust gunnen!

Mans Lubbers viel die avond haast meteen in slaap. De dag was lang geweest en hij had zichzelf niet gespaard. Niets was hem nu eenmaal te veel als hij op Geert Klaverkamps spultje werkte. Een klein keuterspul, dat hem zo lief was. Maar als je dan eenmaal in bed lag, voelde je toch je rug! Dan gingen je voeten en benen prikkelen, als waren ze je dankbaar voor de toegestane rust.

Thomaske lag die avond nog lang wakker. Thomaske werd bevangen door een hevige tweestrijd. Haar zorgen om haar vader hielden haar uit de slaap. Vader mocht haar niet ontvallen, haar niet alleen laten. Ze had hem, als kameraad van vroeger, nu meer nodig dan ooit tevoren. Vader lag daar maar zo stil, dag in dag uit, en hij klaagde niet of nauwelijks.

Maar zij zag wel hoe hij achteruitging, hoe donker en twijfelachtig het gezicht van de dokter stond als die over de zieke boog! Vader sliep veel, of deed alsof. Als hij wakker was lag hij vaak, als hij niet wist dat zij hem bespiedde, met glansloze ogen naar de zoldering te staren. Dan was het net alsof hij het leven aan zich voorbij liet gaan. Zijn Thomaske, zijn keuterspul, zijn vee, alles wat hem zo dierbaar was geweest; het was vaak net alsof hij dit alles was vergeten. Als leefde hij al in een andere wereld, ver van haar, die hem nog zo nodig had.

Een enkele keer leefde hij weer wat op. Zijn belangstelling

kwam dan weer even boven en op die momenten kon hij onverwacht haar hand grijpen, haar ernstig bezien en dan vragen: ‘Kunnen jullie je redden, Thomaske? Jij en Mans, lukt het jullie?’

Zo’n opleving had vader gisteren gehad. Geheel onverwacht had hij toen gezegd: ‘Mans en jij, Thomaske, jullie moeten gaan trouwen. Jullie horen bij elkaar, waar wacht je toch op.’ Ze was daarvan geschrokken, ze had plotseling geweten: Vader denkt dat Mans en ik... Maar dat is niet zo. Wat had ze toen kunnen zeggen? Dat ze niet van Mans maar van Job Huisman hield? Had ze haar geheim moeten prijsgeven toen vader haar zo hoopvol aanblikte? Ze had het niet over haar lippen kunnen krijgen, dat van Job en haar. Iets had haar ervan weerhouden haar geheim, haar liefde voor Job, aan vader te vertellen. Als vader het zo vanzelfsprekend vond dat Mans en zij gingen trouwen, als ze de hoop in zijn doffe, zieke ogen zag, moest zij hem dan teleurstellen nu hij zo ziek was? Dat kon ze niet en vader had het waarschijnlijk toch niet willen geloven.

Die gekke Mans ook, dacht Thomaske. Mal van hem hoor, om zo plompverloren te zeggen: We moesten eerdaags maar eens gaan trouwen. En dat, terwijl er tussen hen nooit iets was geweest dat trouwen aantrekkelijk kon maken. Oh, zeker, zij wist drommels goed dat iedereen in het dorp dacht dat Mans en zij eens een paar zouden vormen. Mans was vrij en jong en zo was het ook met haar gesteld. Bovendien was Mans hier kind aan huis en wat lag er dan meer voor de hand? Alsof het vanzelf sprak, had Mans haar duidelijk gemaakt dat ze maar eens in het huwelijksbootje moesten stappen en zo dacht vader er ook over, en met hem het hele dorp!

Stel dat ik ja tegen Mans zou zeggen, bedacht Thomaske terwijl ze zich ongedurig op haar andere zij rolde. Dan was waarschijnlijk iedereen tevreden. Vader, Mans, het hele dorp, behalve ik en niet te vergeten: Job! Dan zou niemand eraan denken dat deze trouwerij niet uit liefde voortkwam. Niemand zou weten dat dit huwelijk in een sleur was geschied. En na dat huwelijk zou zij met Mans op precies dezelfde manier voortleven zoals nu. Zonder liefde zouden er geen hoogte- of dieptepunten aanwezig zijn.

Zo zag niemand het omdat men niet wist, maar zo zag zij, Thomaske, het heel scherp. Het was een vooruitzicht dat haar deed huiveren! zo’n huwelijk durfde zij niet aan te gaan. Niet nu ze Job

beter had leren kennen, nu ze van hem hield en ze wist wat liefde was.

Thomaske rolde zich op haar buik en bedacht: Stel nu eens dat Job er niet was geweest. Dat hij de Job van vroeger was gebleven. Enkel een leuke, aardige broer van Gerdien. Stel dat Mans dan had gezegd dat we maar eens moesten gaan trouwen...

Thomaske was eerlijk genoeg om te bekennen: Ja, dan had ik waarschijnlijk geknikt en gezegd: 'Ja, Mans, dat moesten we zeker maar eens gaan doen. Het wordt zo zoetjesaan tijd!' Heel vanzelfsprekend, heel gewoon was het geweest, als Job er niet was geweest. Job, die iets in haar had wakker geschud waardoor ze ineens heel zeker wist: Je mag niets in het leven als vanzelfsprekend zien. Je moet overal voor vechten, het leven mooi maken voor de gene van wie je houdt, en daarna ook voor jezelf!

Foei, wat was het leven ineens ingewikkeld! Mans ook met zijn malle ideeën! Toch wilde ze Mans geen pijn doen, hij was een en al goedheid.

Mans was een kameraad, een vriend, een broer die je niet missen kon. Maar Job... Job was zo geheel anders. Job was zo vreselijk lief en hij had een snaar, diep in haar, aan het trillen gebracht.

Job Huisman had Thomaske aan het dromen gezet. Heel bewust overigens en met een omljnd doel voor ogen. En Thomaske, zij had over de liefde nog zo bitter weinig gedroomd. Vervlogen jaren zonder hartstocht wilden opeens ingehaald worden. Thomaske Klaverkamp hoorde enkel de stem van haar hart en ze luisterde daar gretig naar.

HOOFDSTUK 2

Job Huisman had, als arbeiderskind, de mulo doorlopen, en hij was daar ontzaglijk groots op. Nu was dat ook niet niks: Een arbeiderskind dat de kans kreeg door te leren, was in die dagen een zeldzaamheid.

Nu hadden de Huismans ook maar twee kinderen, Job en Gerdien en dat maakte het natuurlijk wel makkelijker, als je bedacht dat in de arbeidersgezinnen, zes, zeven of meer kinderen heel gewoon was. Bovendien werkte moeke Huisman buitenshuis hard mee. Wat ze grijpen kon greep ze en niks was haar te veel. Zo werkte ze 's morgens als werkvrouw bij de dominee, hield ze de pastorie blinkend schoon. 's Middags bracht ze het Nieuwsblad rond en 's zomers was zij op het land te vinden. Dan bonden haar rappe werkhanden de halmen die door het manvolk gezocht waren tot schoven. Daartussendoor, bij avond en ontij, deed ze haar eigen huishouding, waar niets op aan te merken viel.

Moeke Huisman deed dit vele, zware werken met liefde, met maar één doel voor ogen: Job moest hogerop! Job had een helder verstand, dat moest je aanwakkeren. Gerdien was een meidje, dat stak niet zo nauw.

Als zo'n wicht het huishouden doen maar goed leerde, was zij al een eind op de goede weg. Zo'n deerntje trouwde vandaag of morgen toch en dan was haar kostje gekocht.

Maar met Job, haar oogappeltje, lag dat heel anders! Job mocht geen slaaf van een boer worden, daarvoor was zijn verstand veel te goed. Deze jongen verdiende beter en zij, zijn moeke, wilde daarvoor wel vechten en zich krom werken.

Job Huisman werd geen boerenknecht, maar kwam na de mulo bij kuiper Klont terecht. Hij kwam daar als inwonende knecht, genoot dus kost en inwoning, en moest twee kwartjes per week toeleggen om het kuipersvak grondig te leren, maar dat was geen bezwaar. Moeke immers was zo flink en zo sterk, zij legde dat geld met liefde bij. Een kind uit de kost scheelde toch ook alweer, niet-

waar, en zo zette zij haar schouders eronder.

Kuiper Kees Klont had zelf één zoon, Jaap, maar die voelde niks voor het kuipersvak en was kweker geworden. Op jonge leeftijd trouwde Jaap Klont en vertrok met zijn bruid naar het Westland waar hij zich toeleigde op het kweken van groenten, tomaten en druiven.

Dat Kees Klont deze gang van zaken diep betreurde lag voor de hand, maar het kwam Job Huisman goed van pas! Job Huisman nam het met veel dingen in het leven niet zo nauw, zijn opinie was: leef en laat leven.

Wat de kuiperij van zijn baas betrof echter, was hij serieus, een en al ernst. Zoals zijn moeke voor hem vocht, hij haar levensvervulling was, zo voelde Job een hechte band met de kuiperij. Het zou niet veel jaren meer duren of zijn baas, Kees Klont, hield ermee op. Nu al verzuchtte de man dikwijls dat hij wenste een goede koper te vinden. Job moest er niet aan denken dat het bedrijf in vreemde handen zou overgaan. Hier, bij Klont, was hij door de jaren heen de leidinggevende figuur geworden.

Het was Job, die de stapels hout verwerkte tot kuipen, tonnen en vaten. Het was Job, die de in- en verkoop in het bedrijf regelde. Job, die de boekhouding deed. Oh, zeker, Kees Klont was nog altijd baas, maar Job vergat dat de laatste tijd zo vaak! Alleen als Klont zwaar verzuchtte: 'Ik wou dat er een goede koper kwam, eentje met liefde voor het vak, dan deed ik de hele boel van de hand. Moeder de vrouw is het meer dan zat en ik niet minder. We hebben genoeg centjes om stil te gaan leven dus waarom al dit gesappel dan nog?' Dan kromp Jobs hart in zijn lijf samen, dan toog hij weer eens op jacht!

Nu was dat op zich voor Job beslist geen straf. Hij had oog voor de vrouwen, voor mooie vrouwen vooral. Maar als Job door Klont weer eens met zijn neus op de feiten werd gedrukt, als hij op dat soort jacht was, deed het mooie er niet zo toe. Dan telde enkel het geld. Geld: het doel dat het middel moest heiligen.

Job Huisman ging er prat op dat hij met de meeste meidjes van het dorp al wel eens had gevrijd. Meidjes van zijn eigen soort die hij na korte tijd echter al weer liet schieten. Bij hen immers, was niks te halen, zij konden zijn droom niet verwezenlijken. Trots als een pauw was Job Huisman, als hij eens kans zag een boeren- dochter het hof te maken. Lelijk of mooi, dat deed er niet toe. Zijn

hoop op de kuiperij bloeide dan in alle hevigheid weer op. En mét die hoop, zijn eigendunk: Hij was per slot Job Huisman. Hij met zijn goede uiterlijk, dat bij menig meisje in de smaak viel. Hij, met de goede manieren die hij zich had aangeleerd en, niet te vergeten: met zijn mulodiploma!

Ach, dan zag Job het weer helemaal zitten, dat geld van haar dan, hè? En als zo'n meisje het dan – meestal op aandrang van de ouders – weer uitmaakte om kort daarna met een rijke boerenzoon door het dorp te lopen, dan walgde Job Huisman van zijn afkomst. Dan haatte hij zijn ouders, het nest waaruit hij kwam. Dan zag Job Huisman zijn moekes werkhanden niet, haar gebogen rug niet en ook niet haar ogen waarin liefde voor hem glansde.

Zo was Job Huisman door de jaren heen een soort mammon geworden. Hij ging aan het mooie, het zinvolle in het leven voorbij, hij joeg enkel nog geld en aanzien na. En dan doet het wonderlijke zich voor. Dan heeft Job Huisman het gevoel alsof het geluk nu werkelijk met hem is. De kansen keren, liggen zo voor het oprapen!

Job Huisman schuddekopte terwijl hij de schaaft handig en rap over een stuk hout liet gaan en er mooie, krullende spaanders voor zijn voeten op de grond vielen. Zo lang gezocht, telkens weer geprobeerd en even zo vaak bot gevangen, dacht hij verwonderlijk. En dan opeens, net een wonder, ziet hij Thomaske Klaverkamp!

Thomaske Klaverkamp, nog nooit had hij bij haar stilgestaan terwijl zij juist zo dikwijls bij hen thuis kwam. In zijn opwindende dromen was Thomaske nooit voorgekomen en nu was hij haast dag en nacht met haar bezig!

Thomaske, ach, mooi was ze niet. Ze was een heel gewoon, fris boerenkind met volle lippen en een gezonde bloes op haar wangen. Een lief, vrolijk deertje wier schaterlach het keukentje bij hen thuis vulde als zij op bezoek kwam. Thomaske lachte graag en gemakkelijk en Job, met zijn oog voor vrouwelijk schoon, had dan meerdere malen gezien hoe bij Thomaske de kuiltjes diep in haar wangen vielen. Ze was hem nooit zo opgevallen, maar nu hij de laatste tijd meer op haar ging letten, ontdekte hij ook meer aan haar. Haar grote, groene ogen, bijvoorbeeld, konden kinderlijk vragend in haar ovaal gezichtje staan. Dan dacht hij: verhip, ze heeft toch iets, die Thomaske Klaverkamp! Dat ze meer had dan die kinderlijke ogen van haar, daar had Klont hem – in alle on-

schuld overigens – op gewezen! Het was alweer een tijd geleden dat Kees Klont had verzucht: ‘Het is daar op dat keuterspul van Geert Klaverkamp niet zo best gesteld tegenwoordig! Geert schijnt er bar slecht aan toe te zijn.

Als je al die verhalen mag geloven, dan haalt hij de zomer niet. Het doet mij zeer, Job, als ik moet toezien hoe leeftijdgenoten stiekem wegwijnen. Wat zal die Geert er een last van hebben dat hij geen zoon heeft, dat hij het bedrijfje straks aan een dochter moet overlaten! Nu wil ik van Thomaske niks zeggen maar een dochter wordt toch nooit een zoon.

Hoewel...’ Hij had zich onder zijn pet op het hoofd gekrabd. ‘Als ik dan weer bedenk hoe onze Jaap ons teleurstelde...’ Klont zeurde, naar Jobs gevoel, nog wat over Jaap door maar het interesseerde Job bar weinig wat Jaap Klont deed of naliet. Het waren voortdurend dezelfde verhalen, die doorgaans eindigden in een klaagzang.

Meer in zichzelf dan tegen Klont, had hij opgemerkt: ‘Die Thomaske Klaverkamp, stel dat het werkelijk zo slecht met haar vader is gesteld, blijft dan heel alleen over! Dat zo’n wicht niet aan de man komt!’ Klont had toen ingehaakt: ‘Oh, maar dat zal niet zolang meer duren, hoor’. Je weet toch wel dat Mans Lubbers daar kind aan huis is? Dat die twee al jaren bij elkaar zijn en nooit naar iemand anders omkijken?

Nou, die Mans Lubbers mag zijn handen dichtknijpen met zo’n wijfje! Ze is een fris ding, die Thomaske. Jong en onbedorven en dat straalt van haar af. Bovendien wil Thomaske werken en dat is voor een man heel wat waard, jongen, een vrouw die haar handen weet te gebruiken!’ Job knikte, hij dacht aan zijn moeke. Heel even maar, in een flits, en bovendien ging Klont al weer verder: ‘Net als ik al zei: Mans Lubbers valt zo gezegd met zijn gatje in de boterpot! Geert Klaverkamps spultje mag dan klein zijn, maar geld zit daar wel.’

Daarmee was Jobs aandacht geheel gewekt. ‘Denkt u dat?’ kwam het haast gulzig. Job zag op dat moment Thomaskes grappige kuiltjes niet en haar fris gezichtje ging bedolven onder bankbiljetten en daar dwars doorheen blonk de kuiperij.

Kees Klont knikte heel zelfverzekerd: ‘Ik denk dat niet, ik weet het! Ik mag niet uit de school klappen maar ik wil je wel vertellen dat Anjo Houtman, de directeur van de boerenleenbank, hier ge-

regeld over de vloer komt, en dan wordt er weleens wat gepraat en zodoende kan ik met stelligheid zeggen dat Mans Lubbers zich om de centen geen zorgen hoeft te maken als hij Thomaske trouwt!’

Zo was hij aan de weet gekomen dat Thomaske geld had! En hij, grote sufferd die hij was, was altijd aan haar voorbijgegaan. En nu lag haar vader zowat op sterven, dat verhaal deed in het dorp de ronde en bij hen thuis had Thomaske zelf verteld dat het niet best leek. Arme Thomaske.

Alles goed en wel, maar die Mans Lubbers zou met zijn gat in de boterpot vallen! Mans Lubbers, terwijl hij, Job, dat geld zo goed kon gebruiken. Mans Lubbers, opeens wist Job het weer – die lezen noch schrijven kon! Een domme, boerenpummel en Thomaske was zo’n fris persoonlijkheidje en hij Job, hij had haar nodig. Hij, Job Huisman met zijn mulodiploma en zijn knappe gezicht, en daar tegenover stond die domme Mans Lubbers. Thomaske zou wel heel veel van hem moeten houden wilde het kiezen haar zwaar vallen. Maar hoe dan ook, het was te proberen. Nee had hij en ja kon het nog worden!

En zo, met deze gedachtegang, was hij avond aan avond naar huis gegaan in de hoop dat Thomaske even bij Gerdien aan zou komen wippen. En toen dat gebeurde had hij haar thuis gebracht. Een lieve meid, Thomaske, en zo argeloos als een kind. Ze had er even raar van opgekeken toen hij plompverloren zei dat hij van haar hield, maar ze had hem op zijn woord geloofd. Die eerste avond had hij haar gekust. Eén kus, heel voorzichtig, omdat dat bij een meidje als Thomaske een eerste vereiste was. Zo’n meidje moest je niet aan het schrikken maken, daar moest je geduld mee hebben. Een volgende keer waren zijn kussen vuriger geworden en veelvuldiger. Toen had hij haar ook gepolst over Mans Lubbers.

Zoals zij elk woord van hem geloofde, zo had hij onvoorwaardelijk geloofd toen ze vertelde dat er tussen Mans en haar niets was. Mans was een vriend, een lieve huisgenoot die hen in moeilijke tijden hielp, meer niet. Hij had wel kunnen juichen, maar deed het vanzelf niet. In plaats daarvan had hij haar tegen zich aangetrokken, had hij haar gekust zoals hij het daarvoor nog niet had gedaan. Thomaske was gelukkig met die kussen van hem, en hij met haar!

Men zegt weleens: Als je het over de duvel hebt dan trap je hem op zijn staart! Job Huisman moest daaraan denken toen hij in zijn gemijmer werd gestoord doordat er iemand de werkplaats binnenstapte. Toen hij opkeek zag hij dat het Thomaske was!

Echt verrast, riep hij uit: ‘Thomaske! Hoe is het mogelijk, ik stond net aan je te denken!’

‘Waren je gedachten goed of slecht?’ lachte ze schalks.

Job nam haar in een knellende greep en drukte haar tegen zijn borst.

Een kostbaar bezit, letterlijk en figuurlijk. Hij fluisterde in haar haren: ‘Ik zal nooit slecht over jou kunnen denken, Thomaske. Jij geeft mij zo veel...’ Ook nu loog Job niet, alleen was het jammer dat Thomaske hem verkeerd verstond. Zij dacht aan liefde, Job niet.

Thomaske maakte zich uit zijn omarming los en wipte lenig op de werkbank. ‘Is Klont er niet?’ moest ze weten.

Job vertelde dat Klont tegenwoordig niet veel meer in de werkplaats te vinden was. Dat hij veel liever in de huiskamer bij moeder de vrouw achter de koffiepote zat.

‘Doe jij hier alles alleen? Knap vind ik dat, hoor!’

‘Ik heb de mulo doorlopen, Thomaske, wil je dat niet vergeten?’

Thomaske hoorde de trots in zijn stem. Het deed haar lachend zeggen: ‘Mijn ouders wilden ook dat ik doorleerde toen ik van de lagere school kwam. Ik wilde niet. Ik wilde vader helpen op het land en zo en ik heb daar nog geen minuut nadeel of spijt van gehad, hoor!’

‘Kwam je me zo maar even opzoeken?’

‘Nee, en ik heb ook maar heel even tijd. Ik kom een bestelling doen. Ik heb vanmorgen een spijl uit de ladder van de deel getrap! Maken heeft geen zin meer, zegt Mans, er moet dus een nieuwe komen. En nu ik hier toch ben; een nieuwe kruitwagen was voor ons ook geen weelde, wil je die voor me maken?’

‘Met liefde!’ kwam het vlot.

‘Job?’

Hij blikte haar verbaasd aan: ‘Is er wat, Thomaske?’

‘Mans Lubbers wil met me trouwen...’

‘Wat zeg je? Heeft hij je ten huwelijk gevraagd? En jij zei dat er tussen jullie niets bestond! Hoe zit dat dan?’

‘Dat is ook zo en Mans vroeg me eigenlijk niet echt ten huwe-

lijk. Niet zo formeel bedoel ik, maar het kwam er wel op neer. Mans zegt dat hij van mij houdt, ik heb dat nooit geweten. Ik ben er zo van geschrokken: kun je je dat voorstellen?’

‘En nu, wat ga je nu doen, Thomaske?’ vroeg hij nerveus.

‘Niks, ik kan ja niks doen. Ik hou van jou maar daarom heb ik nog wel met Mans te doen. Hij is zo goed, zo lief en aardig, ik wil hem geen pijn doen.’

‘Weet Mans het dat jij en ik, dat wij elkaar gevonden hebben?’

‘Nee, ik heb dat nog niet verteld. Ook alweer om Mans geen pijn te doen.’

‘Dat zul je dan toch snel moeten doen, des te eerder is Mans het malle idee jou te trouwen, vergeten.’

‘Waarom is het zo mal, dat Mans mij wil hebben?’

‘Omdat hij te dom is voor een vrouw als jij. Daarom.’

‘Mans is niet dom, integendeel zou ik haast willen zeggen,’ zei ze fel.

‘Hij kan niet lezen en schrijven, maar hij weet een heleboel, hoor! Mans weet niet zo veel woorden als jij te gebruiken. Niet zulke mooie woorden, maar daar is Mans de man ook niet naar. Mans zegt enkel die dingen die hij meent.’

Job schrok van de felheid waarmee ze het voor Mans Lubbers opnam. Zat het bij die twee misschien dieper dan Thomaske zelf vermoedde?

Mans Lubbers had al gezegd dat hij van haar hield. Bij een meidje als Thomaske, dat wat liefde betrof tekort was gekomen, was een smeulend vuurtje door haast niets aan te wakkeren. Voor hem, Job, betekende dat maar één ding; dat snelheid geboden was!

Hij nam haar andermaal in zijn armen, kuste haar en fluisterde dan: ‘Dat kan ik in Mans waarderen, ik zeg ook enkel die dingen die ik werkelijk meen. Dat ik van jou hou, bijvoorbeeld en dat ik er trots op ben zo’n mooi meidje te hebben!’

‘Je overdrijft, Job Huisman, want aan mij is niet veel moois te bespeuren. Ik ken mezelf wel, hoor!’

‘Ik zie wat ik zie, en dat ik van je houd, geloof je dat dan, Thomaske?’

‘Ja.’

‘En jij? Zeg eens: Ik hou van je Job, en Mans heeft geen schijn van kans.’

‘Ik hou van je, Job. Verschrikkelijk veel.’

Ach, wat is ze toch aanhankelijk, dacht Job, maar toen Thomaske te kennen gaf dat ze naar huis moest en hij haar van de werkbank tilde, leerde hij een andere Thomaske kennen. Toen hij haar neerzette bleven zijn handen op haar borsten rusten. Heel even maar, hij raakte ze nauwelijks aan en desondanks had hij al een gevoelige tik te pakken!

‘Laat dat, Job, daar hou ik niet van,’ fluisterde ze met een hoogrode kleur van schaamte en verlegenheid.

De verwarring, diep in haar, was gewekt. Job Huisman had een andere, nog sluimerende snaar aan het trillen gebracht. Thomaske bloosde nog toen ze op de wagen sprong en het paard aanspoorde: ‘Vort, vort dan toch!’ Toen Job Huisman haar nakeek tot de wagen de hoek van de straat om was en de werkplaats weer binnenliep, dacht hij: Je lijkt op een jongen, op een boer, in die blauwe overall van je, Thomaske Klaverkamp, maar daaronder ben je vrouw! Een vrouw die het in een kuiperij best zou doen.

Toen Job de schaaf weer ter hand nam en de krullen speels voor hem uit dansten, bedacht Job hoe mooi en boeiend, hoe vol afwisseling en verrassingen het leven toch was. Als een mens maar geduld had, kwam alles goed. Zijn geduld was beloond, Thomaske was in zijn leven gekomen. Thomaske Klaverkamp: ze was niet mooi en ze was niet lelijk, en ze had geld, dat ze met niemand anders dan met ene Job Huisman behoefde te delen.

De Groningse boerendochter Thomaske trouwt met de knappe, maar onbetrouwbare knecht Job. Als hij zich ontpopt tot alcoholist, kan Thomaske niets anders doen dan van hem scheiden. Met spijt denkt ze terug aan Mans, een analfabeet die minder handig was in zijn liefdesverklaringen, maar die het goed met haar meende. Mans, die ver weg was gaan wonen, keert echter terug en hij blijkt een man met een groot hart én mensenkennis.

Henny Thijssing-Boer (1933-2011) leefde en schreef in Groningen, waar ze het boerenleven van haver tot gort kende. Haar streekromans zijn realistisch en romantisch tegelijk, een kwaliteit waarmee ze grote bekendheid verwierf.

Z&K

ISBN 9789401906005 NUR 344

9 789401 906005 >

www.zomerenkeuning.nl